

DOCTOR HONORIS CAUSA

Uniwersytetu
Jana Kochanowskiego w Kielcach

prof. dr hab.
Jacek Popiel

DOCTOR
HONORIS
CAUSA

Uniwersytetu
Jana Kochanowskiego w Kielcach

SENAT UNIWERSYTETU
Jana Kochanowskiego w Kielcach

na wniosek

KONWENTU DOSKONAŁOŚCI NAUKOWEJ

uchwałą z 24 listopada 2022 roku nadał tytuł

DOCTORA HONORIS CAUSA

prof. dr. hab.

Jackowi Popielowi

znakomitemu polskiemu literaturoznawcy i teatrologowi, wybitnemu humaniście, który dostrzega rolę wartości uniwersalnych w każdym przejawie życia społecznego, a poprzez propagowanie prawdy, wolności, równości, dialogu i piękna buduje świat sprzyjający doskonaleniu się człowieka. Pan Profesor jest uznanym organizatorem życia naukowego, autorytetem dla studentów i pracowników nauki, a także niestrudżonym animatorem ważnych wydarzeń artystycznych w kraju i na świecie, związanych z funkcjonowaniem współczesnego teatru

Kielce, 19 stycznia 2023 roku

PROMOTOR

prof. dr. hab. Grażyna Legutko

DZIEKAN

prof. dr. hab. Beata Wojciechowska

REKTOR

prof. dr. hab. Stanisław Głuszek

Joachim Repiel

Wniosek

Jego Magnificencji Rektora prof. dr. hab. Stanisława Głuszka

o nadanie tytułu doctora honoris causa

Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

Profesorowi Jackowi Popielowi,

zgłoszony na posiedzeniu Senatu 24 listopada 2022 roku

Mam zaszczyt wnieść pod obrady Prześwietnego Senatu wniosek Konwentu Doskonałości Naukowej UJK o nadanie tytułu doctora honoris causa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach prof. dr. hab. Jackowi Popielowi, znakomitemu polskiemu literaturoznawcy i teatrologowi. Zainteresowania naukowe Profesora koncentrują się wokół historii dramatu i teatru polskiego, szczególnie od XIX do XXI wieku, dziejów szkolnictwa teatralnego, historii literatury oraz edytorstwa naukowego tekstów literackich.

Profesor Jacek Popiel jest autorem ponad dwustu publikacji, a także kilku scenariuszy teatralnych. Do najważniejszych należy zaliczyć monografie autorskie: *Sztuka dramatyczna Karola Huberta Rostworowskiego* (Wrocław 1990), *Dramat a teatr polski dwudziestolecia międzywojennego* (Kraków 1995), *Historia dramatu. Antyk – Średniowiecze* (Kraków 1996, 2002), *Losy*

artyści w czasach zniewolenia. *Teatr Rapsodyczny 1941–1967* (Kraków 2006), *Teatr Danuty Michalowskiej. Od „Króla-Ducha” do „Tryptyku rzymskiego”* (Kraków 2011). Jego prace, tłumaczone na języki angielski, francuski, włoski i hiszpański, nacechowane są interdyscyplinarnym ujęciem oraz szerokimi kontekstami kulturowymi. Wszystkie są odkrywczymi, merytorycznie ważnymi i nowatorskimi. Odzwierciedlają one szerokie zainteresowania, znakomity warsztat naukowy, najwyższe kompetencje oraz konsekwencję w realizowaniu starannie przemyślanych planów badawczych Autora.

W 2000 roku na zamówienie japońskiego teatru Himawari Theatre Group Profesor Jacek Popiel napisał sztukę teatralną *Doktor Korczak*. W Polsce została ona opublikowana w 2005 roku. Profesor był twórcą i dyrektorem artystycznym Festiwalu „Dramaty Narodów”, poświęconego prezentacji scenicznej sztuk decydujących o swoistości kultury teatralnej danego kraju. Jest też współzałożycielem Stowarzyszenia Sezony Teatralne.

W latach 1996–1999 oraz 1999–2002 był rektorem Akademii Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego. Od 1977 roku jest zatrudniony na Uniwersytecie Jagiellońskim, gdzie w latach 2002–2005 był dyrektorem Instytutu Polonistyki, w okresie 2005–2012 pełnił funkcję dziekana Wydziału Polonistyki, a w kadencjach 2012–2016 i 2016–2020 był prorektorem ds. polityki kadrowej i finansowej. Od września 2020 roku piastuje funkcję rektora UJ.

Jest członkiem korespondentem Polskiej Akademii Umiejętności, członkiem Komitetu Nauk o Literaturze PAN, a także przewodniczącym zespołu badawczego przygotowującego wydanie dzieł literackich Jana Pawła II.

Dorobek i osiągnięcia naukowe Profesora Jacka Popiela są imponujące. Należy On do elitarnego grona wybitnych polskich uczonych humanistów znanych oraz cenionych w Europie i na świecie.

Nadanie tytułu doctora honoris causa Profesorowi Jackowi Popielowi to ważne wydarzenie w dziejach naszej uczelni. Tym większe, że honorujemy znakomitego humanistę w uznaniu Jego wyjątkowej działalności.

REKTOR

prof. dr hab. Stanisław Głuszek

Laudacja

z okazji nadania Profesorowi Jackowi Popielowi

tytułu *doctora honoris causa*

Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

Czcigodny Panie Profesorze – Dostojny Doktorze!

Magnificencje, Wysoki Senacie,

Szanowne Panie, Szanowni Panowie!

Obchodzimy dziś wyjątkową uroczystość nadania najwyższego odznaczenia, jakim Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach rozporządza – ceremonię wręczenia dyplomu doktora honorowego Profesorowi dr. hab. Jackowi Popielowi, znakomitemu polskiemu literaturoznawcy i teatrologowi, laureatowi wielu prestiżowych nagród, rektorowi najstarszej uczelni w Polsce, który już dziś zasłużenie wpisał się w znaczące dokonania swoich poprzedników.

Wygłoszenie pochwały Profesora Jacka Popiela – wybitnego uczonego, który jest autorem ponad dwustu publikacji, w tym dwudziestu ważnych książek, prac tłumaczonych na języki angielski, francuski, włoski i hiszpański – nie jest zadaniem łatwym. Nie tylko dlatego, że mowy laudacyjne

wyglaszane z okazji nadania doktoratu honoris causa obligują, ze względu na zwyczajową objętość, do selekcji dorobku naukowego i wybiórczej prezentacji dokonań, ale także dlatego, że rządzą się określoną retoryką, która nazbyt egzaltowanego laudatora zwieść może na manowce koturnowości stylu. Mam nadzieję, że trudności te uda mi się pokonać i pochwała Profesora Popiela nie będzie ani powierzchowna, ani bombastyczna.

Kariera naukowa, praca dydaktyczna, działalność organizacyjna i życie osobiste Dostojnego Gościa związane były i nadal są z ukochanym Krakowem. Urodził się w jednym z najbardziej urokliwych miejsc starego grodu – w kamienicy mieszczącej się w Zaułku Świętego Tomasza. W dzieciństwie wiele czasu spędzał na Małym Rynku i placu Mariackim, które do dziś są Jego ulubionymi punktami na mapie krakowskiej topografii. To także tu, w Krakowie rozpoczął studia na Uniwersytecie Jagiellońskim, najpierw była to filologia polska (ukończona w 1977 roku), później dziennikarstwo (podyplomowe, sfinalizowane w 1978 roku). Decyzję o studiach polonistycznych podjął już w drugiej klasie liceum, chcąc być w przyszłości naukowcem. Mistrzem i inspiratorem pasji naukowych młodego badacza stał się Jan Błoński – wybitny historyk i krytyk literatury, człowiek o niezwyklej osobowości, który został promotorem Jego pracy doktorskiej, a potem recenzentem habilitacji. Zachęcony przez profesora Błońskiego do opracowania

i wydania dramatów Karola Huberta Rostworowskiego, zainteresował się i zafascynował twórczością autora *Judasza z Kariothu* – najpierw poświęcił mu swoją rozprawę doktorską, a następnie trud edytorski, który zaowocował wydaniem trzech dramatów tego pisarza w renomowanej serii Biblioteka Narodowa (K.H. Rostworowski, *Wybór dramatów*, 1992). Odbywane przez wiele lat spotkania z profesorem Błońskim – w jego mieszkaniu na Klinach, będącym jednym z ostatnich salonów literackich Krakowa – ugruntowały przyjaźń z Mistrzem. To właśnie tam miał okazję poznać tak wybitnych twórców kultury, jak: Czesław Miłosz, Sławomir Mrożek, Jerzy Turowicz, Piotr Skrzynecki czy Jan Józef Szczepański.

Z Krakowem na stałe związała Jacka Popiela również praca dydaktyczna, którą od początku potrafił umiejętnie łączyć z obowiązkami administracyjnymi i aktywnością naukową, uzyskując w 1985 roku stopień doktora nauk humanistycznych, dziesięć lat później – stopień doktora habilitowanego w zakresie literaturoznawstwa: teatrologii, a w 2007 roku – tytuł profesora nauk humanistycznych.

Rangi znakomitych książek, które Dostojny Doktor napisał i zredagował nie da się przecenić. Jego publikacje mają wymiar nie tylko historycznoliteracki (często o nachyleniu edytorskim), ale także kulturoznawczy; cechuje je interdyscyplinarność, odwoływanie się do szerokich kontekstów kulturowych, precyzja w objaśnianiu nieznanych dotychczas faktów

literackich, rzeczowe i mądre komentowanie dokonań ważnych twórców literatury i teatru.

Na pierwszy plan zainteresowań naukowych Profesora wysuwa się niewątpliwie historia dramatu i teatru polskiego od XIX do XXI wieku, ze szczególnym uwzględnieniem dwudziestolecia międzywojennego. Takie monografie autorskie, jak: *Sztuka dramatyczna Karola Huberta Rostworowskiego* (1990), *Dramat a teatr polski dwudziestolecia międzywojennego* (1995), wspomniana już znakomita edycja dramatów Rostworowskiego – to cenne książki literaturoznawcze i zarazem teatrologiczne. Z fascynacją dramatopisarstwem i teatrem epoki dwudziestolecia międzywojennego wiąże się też Jego redakcja naukowa pracy zbiorowej *Dramat i teatr dwudziestolecia międzywojennego* (1993).

Ale nie tylko dwudziestolecie międzywojenne przyciągało uwagę wnikliwego badacza-teatrologa, który życie zawodowe związał z Krakowem, miastem niezwykle istotnym jako ośrodek kulturotwórczy polskiego modernizmu. Z natury rzeczy Jacek Popiel zajmował się też twórczością epoki wcześniejszej: młodopolskim dramatem i teatrem, a zwłaszcza dokonaniem Stanisława Wyspiańskiego, sprawując patronat naukowy nad dwoma wydawnictwami zbiorowymi: *Dramat i teatr modernistyczny* (1992) oraz *Studia o dramacie i teatrze Stanisława Wyspiańskiego* (redagowane wspólnie z Janem Błońskim, 1994).

Przy okazji przypominania publikacji teatrologicznych Dostojnego Gościa należy zaznaczyć, że wywodzi się On

i utożsamia z tzw. krakowską szkołą teatrologii Uniwersytetu Jagiellońskiego – formacją o wysokim prestiżu naukowym, założoną w latach 70. XX wieku przez profesora Jerzego Gota, wyróżniającą się pogłębionymi, krytycznymi i wielokierunkowymi, historycznoteatralnymi badaniami źródłoznawczymi, prowadzonymi w szerokim kontekście kulturowym. Patronem i mistrzem tej szkoły stał się Jan Michalik, któremu w siedemdziesiątą rocznicę urodzin ofiarowano księgę pamiątkową *Antreprenier* (2009), redagowaną przez Jacka Popiela.

Bohatera dzisiejszej uroczystości interesują ponadto dzieje szkolnictwa teatralnego. W drugiej połowie lat 90. XX wieku redagował dwutomową pracę zbiorową *Krakowska Szkoła Teatralna. 50 lat PWST im. L. Solkiego* (1996–1997), zaś na początku XXI wieku ukazała się pod Jego redakcją książka *Kształcenie aktora. Tradycja i współczesność* (2004).

Obok zagadnień dotyczących praktyki scenicznej aktorstwa ważnym obszarem prac badawczych Dostojnego Doktora stała się filozofia mistycznego teatru słowa i historia Teatru Rapsodycznego, którego legenda przekroczyła granice Krakowa, w głównej mierze za sprawą debiutu w tym teatrze Karola Wojtyły. Efektem tych prac są wszystkie autorskie książki „rapsodyczne” Jacka Popiela, mianowicie: *Los artyści w czasach zniewolenia. Teatr Rapsodyczny 1941–1967* (2006), *Teatr Jednego Aktora Danuty Michalowskiej* (2010) i *Teatr Danuty Michalowskiej. Od „Króla-Ducha” do „Tryptyku rzymskiego”* (2011)

oraz kapitalna edycja materiałów źródłowych, związanych z Teatrem Rapsodycznym i dziejami artystycznej przyjaźni Mieczysława Kotlarczyka i Karola Wojtyły, w postaci książki: M. Kotlarczyk, K. Wojtyła, *O Teatrze Rapsodycznym. 60-lecie powstania Teatru Rapsodycznego* (2001). Warto podkreślić, że teksty i listy Wojtyły, znajdujące się w tej książce, zostały opublikowane w języku włoskim (K. Wojtyła, *Il Teatro Rapsodico. Articoli e lettere*, traduzione di J. Radzik Lanzetta, postfazione e cura di J. Popiel, 2003).

Naturalną kontynuacją publikacji edytorskiej *O Teatrze Rapsodycznym* stał się patronat Jacka Popiela nad przygotowaniem do druku młodzieńczych tekstów Karola Wojtyły / Jana Pawła II, *Dzieła literackie i teatralne*. T. 1: *Juvenilia (1938–1946)* (2019), inicjujący wydanie wszystkich dzieł literackich papieża Polaka. Edycja młodzieńczych wierszy, dramatów i listów Wojtyły – zaopatrzona w fachowe uwagi edytorskie, skrupulatnie opisane odmiany tekstu i kompetentne objaśnienia – to kolejna (po wydaniu dramatów Rostworowskiego) szczególnie cenna publikacja Profesora, który edycją naukową tekstów literackich zajmował się już jako doktor, by przypomnieć Jego najwcześniejsze dokonanie w tym zakresie, tj. trzynomową publikację wybranych dramatów Ludwika Hieronima Morstina (1987–1990).

Nie sposób w ramach krótkiej laudacji omówić wielu innych równie wartościowych publikacji Dostojnego Gościa.

Gdyby chcieć podsumować w dwóch słowach (co wydawać się może karkołomne) imponujący – obszerny i różnorodny – dorobek naukowy Jacka Popiela, można by powiedzieć krótko: „wybitny uczonek”, hierarchizując: teatrolog, historyk literatury, edytor tekstów literackich. Formuła ta zdecydowanie jednak nie wyczerpuje wszystkich dokonań Profesora, należałoby jej wąski zakres semantyczny rozwinąć i użyć określenia o dużo szerszej konotacji znaczeniowej, stwierdzając: Jacek Popiel to „wielki humanista”, bo przecież nie tylko teatrolog, historyk literatury, edytor i redaktor naukowy. To także twórca, autor kilku scenariuszy teatralnych oraz sztuki *Doktor Korczak*, napisanej w 2000 roku na zamówienie Himawari Theatre Group, wystawionej w kilku miastach japońskich, opublikowanej w Polsce w 2005 roku. Oryginalne dzieła teatralne Jacka Popiela wyrosły z rozległej wiedzy o literaturze i kulturze XIX i XX wieku. Profesor nie jest zatem tylko uczonym gabinetowym, co więcej, jest także naukowcem społecznikiem, który sens własnej pracy badawczej widzi w upowszechnianiu wiedzy, dzieleniu się nią, oraz w twórczej współpracy z innymi. Dał się wszak poznać jako rzetelny współredaktor serii wydawniczej „Dramat w teatrze – Teatr w dramacie” (współpracując z Janem Błońskim, Dobrochną Ratajczakową i Januszem Deglerem), współzałożyciel Stowarzyszenia Sezony Teatralne oraz rzutki organizator i dyrektor artystyczny wielu festiwali teatralnych, by wymienić tylko zainicjowany przez niego w 2005 roku

Festiwal „Dramaty Narodów”, poświęcony prezentacji scenicznej sztuk decydujących o oryginalności kultury teatralnej danego kraju – Profesor patronował trzem jego edycjom: I. Polski dramat romantyczny (2005), II. „Wyspiański 2007” i III. „Słowacki 2009”. Wszystkie działania artystyczne Dostojnego Gościa, które miały miejsce w Krakowie przekonują, że miasto to bez Jego aktywności miałoby zdecydowanie inne, mniej barwne, jak sądzę, oblicze.

Jacek Popiel – wybitna indywidualność naukowa, twórca i organizator – to również charyzmatyczny nauczyciel akademicki, potrafiący porwać słuchaczy swoimi pasjonującymi wykładami, to autor kluczowego dla studentów szkół teatralnych kompendium *Historia dramatu. Antyk – Średniowiecze* (1996, wyd. 2: 2002), to nauczyciel-mistrz obdarzony aurą wielkiej życzliwości, umiejący pobudzić studentów do samodzielnego myślenia, a młodych badaczy zainspirować do twórczych poszukiwań. Swoją pracę dydaktyczną rozpoczął tuż po studiach polonistycznych, zatrudniając się w 1977 roku w Katedrze Teatru i Dramatu w Instytucie Filologii Polskiej UJ. W instytucie tym od 2002 roku pracował na stanowisku profesora nadzwyczajnego, a od 2012 – profesora zwyczajnego. Po ukończeniu studiów podyplomowych nawiązał też stałą współpracę z Państwową Wyższą Szkołą Teatralną im. Ludwika Solskiego (obecnie Akademia Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego). W obu uczelniach prowadził zajęcia z historii

teatru oraz dramatu polskiego i powszechnego. Ponadto wykładał historię teatru w krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki (na kierunku scenografia) i na Politechnice Krakowskiej (Wydział Architektury). Wypromował ponad stu magistrów filologii polskiej i magistrów sztuki, dziewięciu doktorów; był recenzentem w siedmiu przewodach habilitacyjnych i dwudziestu czterech doktorskich; brał udział w wielu postępowaniach o nadanie doktoratu honoris causa i tytułów profesorskich.

Jacka Popieła spośród grona nietuzinkowych nauczycieli akademickich i wybitnych naukowców wyróżniają nie tylko znakomite zdolności dydaktyczne i rozległe pasje badawcze, ale też nieprzeciętne predyspozycje organizacyjne. Profesor odznacza się silnym, wręcz nieugiętym charakterem, imponuje opanowaniem, przy czym ma w sobie jakąś magnetyczną siłę, którą przyciąga do siebie ludzi. Potrafią oni docenić niezależność Jego myśli i szlachetność intencji, obdarzyć szacunkiem i zaufaniem, ponieważ z troską i konsekwencją troszczy się o interesy swoich podwładnych. Nie dziwi zatem, że powierzano Mu wiele ważnych funkcji, które z powodzeniem pełnił. Najpierw był dziekanem Wydziału Aktorskiego Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej im. Ludwika Solskiego (1990–1993), następnie jej prorektorem (1994–1996) i w końcu dwukrotnie jej rektorem (1996–1999, 1999–2002). Warto zwrócić uwagę, że kierowanie Państwową Wyższą Szkołą

Teatralną, w której się uczy aktorstwa i reżyserii, a nie akademickich teorii, zbliżyło Jacka Popiela do praktycznego myślenia o teatrze. W jednym z wywiadów mówił, że krakowska PWST (dziś Akademia Sztuk Teatralnych) jest wśród uczelni w Polsce tą, którą najbardziej podziwia. Swoją pracę w niej traktował jak wielką przygodę, nie marzył, że on – historyk teatru – zostanie kiedyś rektorem szkoły teatralnej. Nigdy nie chciał być aktorem, ale zawsze fascynowała Go praca aktora; uczestnictwo w próbach teatralnych, niekiedy nocnych, Krystiana Lupy, Andrzeja Wajdy, Jerzego Jarockiego – zapamiętał jako wspaniałe przeżycie i arcyciekawe doświadczenie.

Najwyższą pozycję akademicką osiągnął również w strukturach organizacyjnych Uniwersytetu Jagiellońskiego, zaczynając od bycia kierownikiem Katedry Teatru i Dramatu (2002, 2009–2020) – przez pełnienie funkcji dyrektora Instytutu Polonistyki UJ (2002–2005), a następnie dziekana Wydziału Polonistyki UJ (2005–2012) – kończąc zaś na byciu prorektorem ds. polityki kadrowej i finansowej UJ (2012–2020) i piastowaniu funkcji rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego (od 2020).

Jako rektor obu uczelni zawsze starał się mieć dystans do samego siebie, przekonując, że pełniąc tę funkcję jest normalnym człowiekiem, a nie kimś niedostępnym, postumentowym. W wywiadach przyznawał się do swojej ukrytej pasji, jaką jest praca w ogrodzie, mówił o urlopiach spędzanych w górach i ulubionym w nich miejscu: Bukowinie Tatrzańskiej, o miło-

ści do muzyki poważnej; wyznawał też, że w chwilach, kiedy jest zmęczony, słucha pieśni Piwnicy pod Baranami, które Go uspokajają i dobrze nastroją (zwłaszcza w wykonaniu Beaty Rybotyckiej, Grzegorza Turnaua i Anny Szałapak).

Rektor – normalny człowiek, obdarzony poczuciem humoru i dystansem do samego siebie, pełni wszak wiele innych odpowiedzialnych funkcji, by wymienić najbardziej zaszczytne, jak: członek korespondent Polskiej Akademii Umiejętności, członek Komitetu Nauk o Literaturze PAN, wiceprzewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, przewodniczący Kapituły Nagrody Teatralnej im. Stanisława Wyspiańskiego. Dawniej był zaś: wiceprzewodniczącym Konferencji Rektorów Uczelni Artystycznych (1999–2002), członkiem Rady Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (2011–2014), członkiem kilku miejskich i krajowych komisji ds. kultury i sztuki, wreszcie przewodniczącym i członkiem jury konkursów dramatopisarskich i teatralnych.

Pełniąc tak wiele prestiżowych funkcji, dał się poznać jako osoba, którą cechuje rozwaga, życzliwość, dyplomacja, ogromny takt, koncyliacyjny styl działania. W dzisiejszych czasach taki styl jest bezcenny. Jacek Popiel to człowiek niezwykłej etyki, dowodzący, że sens pewnych wartości nie podlega reinterpretacji, a takie dowodzenie nie jest wcale aż tak oczywiste we współczesnym świecie, w którym system wartości ulega nieustannej erozji. Serdeczny i zawsze otwarty na innych ludzi,

„gotowy do dialogu z każdym” (jak podkreślał w swojej opinii Ryszard Koziółek), wielokrotnie występował w obronie wolności i godności każdego człowieka, niezależnie od jego rasy, pochodzenia, statusu społecznego, wyznania, płci czy tożsamości seksualnej.

Akademicki tytuł *doctora honoris causa* nadawany jest wszakże nie za pełnienie funkcji, nawet tych najbardziej zaszczytnych, bo – jak wiadomo – organizatorem i rektorem się bywa, profesorem się jest. Ową godność honorową uzyskują osoby szczególnie zasłużone dla nauki i kultury. Jacek Popiel z pewnością taką osobą jest – nie przestał być profesorem, nigdy nie zapomniał o realizacji młodzieńczej chęci bycia badaczem. Za swój największy dotychczasowy sukces życiowy uznaje fakt, że sprawując różne obowiązki administracyjne, nie zrezygnował z prowadzenia badań. Niekwestionowany dorobek naukowy Dostojnego Gościa, wysoka pozycja w środowisku teatrologów i polonistów, dokonania organizacyjne i osiągnięcia dydaktyczne ponad wszelką wątpliwość predestynują Go do otrzymania tytułu *doctora honoris causa* Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Szanowny Panie Profesorze, Jego Magnificencjo, zechciej przyjąć od nas to szczególne wyróżnienie akademickie: godność doktora dla zaszczytu, która zgodnie z tradycją rezerwowana jest dla elity ze świata nauki, wyłanianej spośród najwęższego grona. Przyjęcie przez Profesora tego wyróżnienia będzie

dla nas honorem, równoznacznym z dumą płynącą z możliwości zaliczenia Go w poczet członków naszej społeczności akademickiej.

Swoją dewizę życiową Profesor Jacek Popiel określił niegdyś następująco: „Najważniejsze zadania są ciągle przed tobą”. Dostojny Doktorze, w imieniu społeczności akademickiej Uniwersytetu Jana Kochanowskiego życzę, by tych zadań miał Pan Profesor przed sobą jeszcze bardzo, bardzo wiele. Winszujemy: *Ad multos annos!*, by mógł je Pan wszystkie z powodzeniem zrealizować.

prof. dr hab. Grażyna Legutko

Opinia

o dorobku Profesora Jacka Popiela

w związku z nadaniem Mu godności doctora honoris causa

Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

Kiedy myślę o Profesorze Jacku Popielu – a myślę nierozdzielnie o Jego osobie, dziele naukowym i służbie publicznej – narzuca mi się określenie „piękny człowiek”. W tym określeniu „piękno” nie jest, li tylko, kategorią estetyczną, ale oznacza emanację pewnej formy bycia, którą możemy widzieć i podziwiać w Jego publicznej obecności. Nie epizodycznie, w chwilowych i spektakularnych rozbłyskach sukcesu czy celebrowania zaszczytnych funkcji, ale w długim, aktywnym, twórczym i mądrym życiu z ludźmi.

Rozpaczynam od tej personalistycznej impresji, bowiem w najlepszej tradycji akademickiej doktorat honoris causa nadaje się osobie, która wciela osiągnięcia i zasługi, z jakich korzysta cała wspólnota; osobie, której „płodzenie w pięknie” – jak pisał Platon o pragnieniu poznania prawdy – rodzi dobro wspólne. W przypadku wybitnego uczonego, jakim jest Profesor Jacek Popiel, wystarczyłby wszak Jego dorobek naukowy i wieloletnia praca na rzecz krakowskiej i polskiej wspólnoty

akademickiej. A jednak pisząc tu o Nim, nie piszę jedynie o literaturoznawcy, teatrologu, profesorze nauk humanistycznych, członku niepoliczonych instytucji życia akademickiego i kulturalnego, rektorze dwóch wspaniałych uczelni. Wypowiadam raczej pochwałę fenomenowi pojedynczego człowieka, który od ponad czterech dekad wciela wszystkie te role, funkcje, zadania i działania w sposób budzący podziw i szacunek nie tylko w Jego ukochanym mieście, lecz także w kraju i poza jego granicami.

Tajemnicą osoby Profesora Jacka Popiela jest talent i umiejętność zachowywania niesprzecznej równowagi między najczęściej rozłącznymi lub skonfliktowanymi odmianami akademickiej profesji: badaniami, nauczaniem i kierowaniem ludźmi. Większość z nas, pracowników badawczo-dydaktycznych, doświadcza niekończących się kłopotów ze współistnieniem dwóch pierwszych powinności. Ci zaś, którym powierzono zadania kierownicze popadają w nieuniknione, chronicznie zdeintegrowane „roztrojenie”. Nie znam nikogo podobnego do Profesora Popiela, w czyjej osobie rektor sąsiadowałby pokojowo i nierozdzielnie z nauczycielem, badaczem oraz publicznie zaangażowanym intelektualistą. Nieprzerwanie w swojej drodze akademickiej daje wyraz przekonaniu, że wiedza, a zwłaszcza profesja naukowca oznaczają podjęcie zobowiązania wobec wspólnoty, aby szerzyć wartości akademickie poza murami uczelni.

Profesor Jacek Popiel od początku swojej kariery akademickiej musiał integrować wspomniane wyżej role. Wybierając specjalność naukową czy raczej oddając się naukowej pasji, czyli teatrowi, opowiedział się tym samym za humanistyką wpływu społecznego. Teatr w ogóle, a w szczególności „teatr słowa”, któremu poświęcił książki i rozprawy, jest dla Profesora Popiela przedmiotem badań, ale równocześnie podejmowaniem społecznej rozmowy przy użyciu lepszego słowa wielkiej literatury. Lepszego niż to, którym posługujemy się na co dzień. Bardziej pojemnego i przez to gościnnego dla odmienności i złożoności ludzkich spraw. I piękniejszego, rzecz jasna.

Pierwszy okres swoich badań poświęcił dramaturgii dwudziestolecia międzywojennego, co zaowocowało monografiami: *Sztuka dramatyczna Karola Huberta Rostworowskiego* (1990) oraz *Dramat a teatr polski dwudziestolecia międzywojennego* (1995). Obie prace pokazują, że jako badacza Profesora Popiela interesuje najbardziej napięcie między słowem napisanym a zainscenizowanym; między dramatem a teatrem. A zwłaszcza rozmaite drogi formalne podejmowane przez wielkich reformatorów przedwojennego teatru polskiego (Osterwy, Schillera, Horzycy), aby znaleźć porozumienie z nowym odbiorcą, jakim stał się Polak w porozbiorowej Polsce. Prace te pokazują doskonałe obeznanie badacza w ogromie zjawisk, jakie stanowią międzywojenny teatr polski i europejski, umiejętność stawiania nowych problemów badawczych oraz

jasność wyводу, którą niegdyś profesor Henryk Markiewicz nazwał słusznie uprzejmością uczonego. To, co dziś mnie uderza, zwłaszcza w drugiej książce, to lekcja intelektualnej pokory, jaką autor wyniósł ze studiów nad życiem teatralnym tamtej epoki. Mianowicie, że wysoka myśl, piękne słowo, wymagająca forma artystyczna muszą znaleźć warunki, aby się ziścić w przedstawieniu, a jeszcze bardziej w akceptującym odbiorze publiczności. Z tej perspektywy jego historia teatru II Rzeczypospolitej jest serią porażek, a zerwanie ze starym XIX-wiecznym teatrem nie przynosi właściwych narodzin polskiego teatru nowoczesnego. Często z prozaicznych, materialnych powodów.

Kto wie, czy studia nad niepowodzeniami teatru wysoko-artystycznego w XX-leciu nie skierowały Profesora Popiela ku zjawiskom scenicznym bardziej kameralnym, w których człowiek góruje nad instytucją. Jego wybitna i do dziś najważniejsza monografia Teatru Rapsodycznego (*Los artyści w czasach zniewolenia. Teatr Rapsodyczny 1941–1967*, 2006) odtwarza dzieje zespołu Mieczysława Kotlarczyka na tle historii kultury polskiej okresu okupacji i stalinizmu. Książka, prócz znakomitych walorów badawczych, dostarcza także głębokich studiów nad sytuacją i wyborami artystów w czasach tyranii i zniewolenia. Konsekwencją tych badań jest książka poświęcona wielkiej damie polskiego teatru Danucie Michałowskiej (*Teatr Jednego Aktora Danuty Michałowskiej*, 2010). To najbardziej

spersonalizowane rozważania nad sztuką teatralną, skoncentrowane na dokonaniach aktorki Teatru Rapsodycznego, reżyserki, pedagogiki, która wcielała w całej swojej bogatej karierze scenicznej ideę prymarnej wartości słowa w teatrze.

Precyzja wypowiedzi publicznych Profesora Popiela, elegancja i dbałość o piękno języka wskazują na bezpośrednie przenikanie się Jego wyborów badawczych z powagą, jaka cechuje Jego wypowiedzi publiczne. „Słowa i czyny kształtują kolejne pokolenia. Osoby wykształcone i mające wpływ na młodych ludzi, powinny mieć tego szczególną świadomość” – pisał w słynnym już liście do kurator Barbary Nowak z dnia 17 czerwca 2021 roku.

Spośród imponującej liczby dokonań Profesora Jacka Popiela nie wolno pominąć Jego nieustrudzonej aktywności redakcyjnej i edytorskiej. To bodaj najbardziej niewdzięczna, a przy tym bezcenna pośród humanistycznych prac; niezbędny filologiczny fundament humanistyki. Zawdzięczamy Mu znakomite opracowania dramatów Ludwika H. Morstina i Karola H. Rostworowskiego, poezji i dramatów Karola Wojtyły, a także monografie zbiorowych poświęconych dramatowi i teatrowi XX-lecia, Stanisławowi Wyspiańskiemu, teatrowi drugiej połowy XX wieku, dziejom Krakowskiej Szkoły Teatralnej.

Jestem przekonany, że to własna dialogiczna osobowość skierowała Jacka Popiela w stronę badań nad teatrem, a studia nad tym przedmiotem wykształciły lub raczej rozwinęły

Jego niezwykłą otwartość. Z natury interdyscyplinarne, studia teatrolologiczne wymagają odwiedzania terytoriów socjologii, historii, polityki, psychologii, ekonomii i wielu innych dyscyplin, co wyćwiczyło w Profesorze Popielu, badaczu i człowieku, gotowość do dialogu z każdym. Z kolei kształcenie pokoleń studentów i doktorantów, których nauczycielem i mistrzem jest Profesor Popiel, stanowi potwierdzenie Jego przywiązania do „słowa w działaniu”. Uczył w Akademii Teatralnej, Akademii Sztuk Pięknych, na politechnice i na swoim uniwersytecie, a różnorodność słuchaczy świadczy najlepiej o Jego cnotach wykładowcy i nauczyciela.

Doświadczenie w różnoimiennych rozmowach oraz pokora badacza i myśliciela zrodziła Profesora Popiela – pozytywnego lidera kolejnych społeczności akademickich. Wysoka świadomość wagi, jaką mają instytucje akademickie dla kultury polskiej towarzyszy Mu od zawsze. Wie On doskonale, że poznanie i sztuka potrzebują warunków, aby rozkwitać, a uniwersytety i akademie stanowią dla nich naturalne środowisko. Stąd, równoległe do pracy naukowej i dydaktycznej, podejmuje kolejne obowiązki administracyjne i kierownicze, które doprowadziły Go do najbardziej szacowanej funkcji rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego. Przygotowanie do tej roli było nie tylko wzorowe dla każdego urzędnika wysokiej rangi, ale zarazem unikalne, bo rozpostarte między UJ a Państwową Wyższą Szkołą Teatralną im. Ludwika Solskiego (obecnie

Akademia Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego). Jakby dwie uczelnie skutecznie walczyły o Jego osobę, głosząc tym samym, na zmianę, pochwały cnót administracyjnych i kierowniczych Profesora Popiela, odpowiednio jako: dziekana Wydziału Aktorskiego PWST (1990–1993), prorektora (1994–1996) i rektora tej uczelni (1996–2002) oraz jako: dyrektora Instytutu Polonistyki UJ (2002–2005), dziekana Wydziału Polonistyki UJ (2005–2012), kierownika Katedry Teatru i Dramatu UJ (2002 i 2009–2020), prorektora ds. polityki kadrowej i finansowej UJ (2012–2020) i wreszcie rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego (od 2020).

Równoległe do tak niebywale absorbujących i odpowiedzialnych funkcji Profesor Jacek Popiel pozostaje znakomitym i wpływowym badaczem, autorem ponad dwustu prac i sześciu książek indywidualnych. Jest obecny w badaniach teatrologicznych szeroko poza Polską. A jakby tego było mało, tworzy również scenariusze teatralne, poświęcone m.in. Wyspiańskiemu czy Korczakowi.

Wysoka pozycja naukowa, doświadczenie w zarządzaniu instytucjami szkolnictwa wyższego, a przede wszystkim uznanie i zaufanie środowiska naukowego spowodowały, że Profesor Popiel był i jest niezwykle często zapraszany do pełnienia zaszczytnych funkcji w instytucjach nauki i kultury. Spośród wielu wymienię te szczególnie prestiżowe, jak: członek korespondent Polskiej Akademii Umiejętności, wiceprzewodniczący

Konferencji Rektorów Uczelni Artystycznych (1999–2002), członek Rady Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (2011–2014), twórca i dyrektor artystyczny Festiwalu „Dramaty Narodów”, przewodniczący Kapituły Nagrody Teatralnej im. Stanisława Wyspiańskiego, wiceprzewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich (od 2020), przewodniczący Kolegium Rektorów Szkół Wyższych Krakowa (od 2020), przewodniczący Rady Fundacji Panteon Narodowy (od 2020), członek Rady Muzeum przy Zamku Królewskim na Wawelu – Państwowych Zbiorach Sztuki (od 2020), członek Rady Strategii przy Prezydencie Miasta Krakowa (od 2021).

W uznaniu swoich zasług Profesor Jacek Popiel został uhonorowany wieloma nagrodami, m.in.: Srebrnym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, nagrodą Stowarzyszenia Kato-lików Świeckich Europe Chrétienne.

Bogaty i różnorodny dorobek życia zawodowego oraz autorytet osoby publicznej Profesora Jacka Popiela jest potwierdzony i zobiektywizowany dalece wystarczająco, aby mieć absolutne przekonanie, że uhonorowanie Go zaszczytnym tytułem *doctora honoris causa* Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach jest nie tylko w pełni uzasadnione, lecz przynosi również zaszczyt samej uczelni.

Dla tych zaś, którzy mają honor i przyjemność doświadczać koleżeństwa bądź przyjaźni Profesora Jacka Popiela, decydującymi argumentami w tej sprawie są Jego mądre słowa, kordialny gest, pomocna każdemu wiedza, roztropność i poczucie humoru.

Katowice, 15 listopada 2022 roku

prof. dr hab. Ryszard Koziołek

Opinia

w sprawie wniosku o nadanie

przez Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

tytułu *doctora honoris causa* Profesorowi Jackowi Popielowi

Najwyższą godnością, którą współczesna *universitas scholarum et professorum* może nadać osobie o wybitnych zasługach dla nauki oraz kultury, jest tytuł *doctora honoris causa*. Tradycja jego przyznawania sięga średniowiecza. Przyjmuje się, że jako pierwszy tego rodzaju wyróżnienie otrzymał Lionel Woodville na Uniwersytecie Oksfordzkim w 1470 roku. Rodzimym kontynuantem miał być doktorat teologii nadany w latach 60. XV wieku przez Akademię Krakowską iluminaturzyście Piotrowi Hirszbergowi. Ten jednak nie przyjął wyróżnienia ze względu na wrodzoną skromność.

Idea nagradzania honorowym doktoratem rozpowszechniła się w XIX stuleciu – w Polsce między innymi za sprawą Uniwersytetu Jagiellońskiego. Za przykładem uczelni niemieckich i austriackich już w 1815 roku Alma Mater Profesora Jacka Popiela – aktualnego kandydata Uniwersytetu Jana Kochanowskiego do tytułu *doctora honoris causa* – chciała otrzymać od Dyrekcji Edukacji Narodowej w Warszawie uprawnienia

do „dawania zaszczytu doktoratu mężom, którzy się w świecie literackim wslawili przez pisma swoje uczone i pożyteczne, które to dyplomata nazywają się *honorifica*, dla rozróżnienia ich od tych, które drogą zwyczajną udzielane bywają”. Sposób i zasady nadawania godności honorowej ciągle się zmieniały: kandydat miał składać egzaminy, przedłożyć wydrukowaną rozprawę, w końcu jej bronić.

Obecnie jednym z wymogów formalnych jest pozytywna opinia w sprawie nadania tytułu. Miałyby zdawać sprawę z osiągnięć naukowych, organizacyjnych, ale także – jak często się wskazuje – z zasług społecznych oraz cnót moralnych i obywatelskich kandydata. Uniwersytet bowiem włącza do swego grona nie tylko osobę wybitną – jednocześnie podkreśla tym aktem szacunek dla najwyższych wartości, którym od początku istnienia miał służyć. To niejako symboliczny wyraz współlistnienia jednostki i organizmu, mających dokonywać wielkich rzeczy w nauce, kulturze, życiu, mających poszukiwać prawdy i odkrywać ją nie tylko dla siebie, lecz przede wszystkim dla innych.

Już na samym początku niniejszej opinii należy potwierdzić, że zaproponowanie Profesora Jacka Popiela jako kandydata do godności doktora honorowego Uniwersytetu Jana Kochanowskiego jest ze wszech miar słuszne ze względu na Jego bezdyskusyjne osiągnięcia w sferze naukowo-badawczej, twórczej, dydaktycznej, organizacyjnej i społecznej. Bogaty dorobek

interdyscyplinarny, unikatowa jak dla naukowca działalność artystyczna, liczna grupa wychowanków na różnych poziomach edukacji, niespotykana wręcz aktywność i poświęcenie na różnych stanowiskach oraz pełnienie kluczowych obieralnych funkcji kierowniczych w – wydawałoby się – uczelniach stojących na antypodach dyscyplin naukowych, stawiają Go w gronie tych, którym honorowy tytuł potwierdzi kolejny raz wysoką pozycję w społeczności akademików i poza nią. Wystarczy bowiem prześledzić wybrane aspekty Jego dokonań na różnych polach, aby w konkluzji móc tę wstępną, ogólną tezę dobitnie wyartykułować.

Jacek Popiel urodził się 1 sierpnia 1954 roku w Krakowie i z Krakowem związał swe naukowe i zawodowe życie. Jednak nie cały czas przebywał w mieście królów polskich. Jak sam wspominał: „Kiedy miałem cztery lata, ze względów rodzinnych przeprowadziliśmy się z Krakowa do Tłuczania koło Wadowic. Nadszedł 1965 r. i kolejna przeprowadzka do drugich dziadków, którzy mieszkali w Palczowicach w gminie Zator. Mieszkalem tam niespełna osiem lat, do wyjazdu na studia do Krakowa”. Nie bez znaczenia dla Jego przyszłych dokonań naukowych okazała się nauka w wadowickim liceum – liceum przyszłego papieża – którego działalności teatralnej poświęcił Szacowny Doktorant istotny zakres swych badań.

W 1977 roku Jacek Popiel ukończył filologię polską na Uniwersytecie Jagiellońskim i został zatrudniony w Instytucie

Polonistyki UJ. Tu uzyskiwał kolejne stopnie awansu zawodowego: w 1985 roku został doktorem nauk humanistycznych (na podstawie monografii *Sztuka dramatyczna Karola Huberta Rostworowskiego*), praca *Dramat a teatr polski XX-lecia międzywojennego* stała się podstawą Jego habilitacji (1995), zaś tytuł naukowy profesora nauk humanistycznych otrzymał w 2007 roku.

Biorąc pod uwagę dorobek naukowy, należy podkreślić, że Profesor Jacek Popiel lokuje się w gronie specjalistów w zakresie literaturoznawstwa oraz teatrologii – ta ostatnia wydaje się dominująca i o jej początkach z sentymentem mówił we wspomnieniach z okresu nauki na uniwersytecie: „Ale życie studenckie też nie było mi obce. Brakowało wieczoru, by poznać życie kulturalne... Piwnica Pod Baranami, Festiwal Piosenki Studenckiej... Dlatego w 1978 r. rozpoczęła się przygoda z teatrem, która trwa 40 lat”.

Wiele prac Znakomity Doktorant poświęcił historii dramatu i teatru polskiego XIX–XXI wieku oraz dziejom szkolnictwa teatralnego, zajmował się także edycją naukową tekstów literackich.

W swym dorobku ma ponad dwieście publikacji. Znalazły się w nim monografie autorskie (*Sztuka dramatyczna Karola Huberta Rostworowskiego*, Wrocław 1990; *Dramat a teatr polski dwudziestolecia międzywojennego*, Kraków 1995 – pozycja uznana za książkę miesiąca w Krakowie; *Historia dra-*

matu. *Antyk – Średniowiecze*, Kraków 1996, wyd. 2, Kraków 2002; *Los artyści w czasach zniewolenia. Teatr Rapsodyczny 1941–1967*, Kraków 2006; *Teatr Jednego Aktora Danuty Michałowskiej*, Wrocław 2010; *Teatr Danuty Michałowskiej. Od „Króla-Ducha” do „Tryptyku rzymskiego”*, Kraków 2011). Był też redaktorem wyborów dramatów oraz opracowań poświęconych dramatowi oraz teatrowi (m.in. L.H. Morstin, *Dramaty wybrane*, t. 1–3, Kraków 1987–1990; K.H. Rostworowski, *Wybór dramatów*, Wrocław 1992, BN I nr 281; *Dramat i teatr modernistyczny*, Wrocław 1992; *Dramat i teatr dwudziestolecia międzywojennego*, Wrocław 1993; *Studia o dramacie i teatrze Stanisława Wyspiańskiego*, Kraków 1994; *Dramat i teatr po roku 1945*, Wrocław 1995), także monografii poświęconych instytucjom teatralnym (np. *Krakowska Szkoła Teatralna. 50 lat PWST im. L. Solskiego*, Kraków–Warszawa 1996; *Krakowska Szkoła Teatralna. 50 lat PWST im. L. Solskiego*, cz. 2, Kraków 1997; M. Kotlarczyk, K. Wojtyła, *O Teatrze Rapsodycznym. 60-lecie powstania Teatru Rapsodycznego*, Kraków 2001 – opracowanie to przełożono na język włoski: K. Wojtyła, *Il Teatro Rapsodico. Articoli e lettere*, traduzione di J. Radzik Lanzetta, postfazione e cura di J. Popiel, Roma 2003) oraz pozycji na temat historii formowania aktora (*Kształcenie aktora. Tradycja i współczesność*, Kraków 2004). Jest również autorem licznych artykułów w prestiżowych czasopismach, recenzji, tekstów w zbiorach wieloautorskich, także publikacji okazjonalnych.

Profesora Jacka Popiela uznaje się za znakomitego znawcę spuścizny teatralnej Karola Wojtyły oraz badacza Teatru Rapsodycznego, z którym Wojtyła był związany. W tym kontekście warto zaznaczyć, że obecny rektor UJ był przewodniczącym komitetu naukowego projektu „Dzieła literackie i teatralne Karola Wojtyły”. Jego celem stanowiło przeprowadzenie pierwszych całościowych badań i krytycznej analizy spuścizny poetyckiej i dramatycznej papieża Polaka, powstałej na przestrzeni lat 1939–2003. W wyniku prac interdyscyplinarnego zespołu opracowano trzytomowe wydanie wszystkich dzieł literackich. Tom K. Wojtyła / Jan Paweł II, *Dzieła literackie i teatralne*. T. 1: *Juwenilia (1938–1946)* oraz K. Wojtyła / Jan Paweł II, *Dzieła literackie i teatralne*. T. 3: *Dramaty. Szkice* wydano w krakowskim Znaku pod redakcją Jacka Popiela. Zespół został nagrodzony za to opracowanie przez Stowarzyszenie Katolików Świeckich Europe Chrétienne (Chrześcijańska Europa) nagrodą Prix Jean-Paul II.

Jacek Popiel kierował także działem *Teatr. Film. Muzyka* w zespole opracowującym drugie wydanie *Encyklopedii Krakowa*.

Wybrane prace Szacownego Doktoranta tłumaczono na języki angielski, francuski, włoski i hiszpański, co potwierdza wysoką rangę Jego naukowych dokonań.

W swym dorobku – już niejako artystycznym – Jacek Popiel ma także kilka adaptacji oraz scenariuszy teatralnych, w tym

najbardziej znaną autorską sztukę *Doktor Korczak*, wystawianą między innymi w wielu miastach japońskich.

Przegląd powyższy – z natury swej dość ogólny – dowodzi wszechstronności naukowej Profesora Jacka Popiela. Na Jego dokonania składają się więc szczegółowe studia nad wybranymi zagadnieniami – którym poświęcił wnikliwe badania, także swoiste syntezy, opracowania przeglądowe i zbiorowe, również o charakterze popularnonaukowym, oraz dzieła artystyczne. O ich randze świadczą nie tylko kolejne stopnie oraz tytuł naukowy, dowodzą tego ponadto otrzymane wyróżnienia, nagrody oraz projekty badawcze, stojące u ich podstaw.

Wysoko ocenić należy także drugą ważką działalność akademicką Szacownego Doktoranta – pracę dydaktyczną. Jacek Popiel został zatrudniony na Uniwersytecie Jagiellońskim w 1977 roku. Jako dydaktyk prowadził tu wykłady, seminaria oraz ćwiczenia z historii teatru i dramatu polskiego i powszechnego. W latach 1978–2020 związany był także z Państwową Wyższą Szkołą Teatralną im. Ludwika Solskiego w Krakowie (przekształconą w Akademię Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego). Wykładał ponadto historię teatru w Akademii Sztuk Pięknych (scenografia) i na Politechnice Krakowskiej (architektura). Wypromował ponad stu magistrów filologii polskiej i magistrów sztuki oraz dziewięciu doktorów. Był recenzentem w siedmiu przewodach habilitacyjnych i dwudziestu czterech doktorskich, także w postępowaniach

o nadanie doktoratu honoris causa i tytułów profesorskich. W tym kontekście Szacowny Doktorant jawi się znowu jako postać szukająca wciąż nowych wyzwań oraz zdobywająca zaufanie merytoryczne środowisk jakże odmiennych ze względu na ich specyfikę oraz oczekiwane kompetencje. Jak należy sądzić – spełniał je z naddatkiem.

Niemniej istotna w ocenie całokształtu dokonań Profesora Jacka Popiela – w mojej opinii – jest Jego aktywność zawodowa na polu organizacyjnym oraz administracyjnym, stanowiąca kolejny wyraz wysokiej akceptacji społeczności akademickiej. I to przecież dwóch uczelni.

Na Uniwersytecie Jagiellońskim kierował Katedrą Teatru i Dramatu. Jako młody naukowiec został przedstawicielem asystentów i adiunktów w Radzie Wydziału Filologicznego (1979–1988), był pełnomocnikiem dziekana Wydziału Filologicznego ds. studenckich (1984–1989). W latach 2002–2005 pełnił funkcję dyrektora Instytutu Polonistyki, później – w okresie 2005–2012 – wybrano Go na dziekana Wydziału Polonistyki. Kolejne lata pracy poświęcił piastowaniu funkcji prorektora ds. polityki kadrowej i finansowej (kadencje 2012–2016 i 2016–2020). 12 maja 2020 roku nastąpiło niejako zwieńczenie dotychczasowej kariery w opisywanym kontekście – Jacka Popiela wybrano na rektora UJ w kadencji 2020–2024.

Ale przecież nie tylko na najstarszej polskiej uczelni Jacek Popiel zapisał się złotymi zgłoskami. Od 1978 roku był zatrud-

niony w innej krakowskiej uczelni, wyjątkowej przecież i jakże bliskiej zainteresowaniom oraz pasjom – Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej im. Ludwika Solskiego w Krakowie. Tu również doceniono Jego talenty organizacyjne. W latach 1990–1993 powierzono Mu stanowisko dziekana Wydziału Aktorskiego, następnie – prorektora (1994–1996), a w kadencjach 1996–1999 i 1999–2002 zajmował stanowisko rektora.

Poza wymienionymi ośrodkami akademickimi Profesor Jacek Popiel sprawował i wciąż sprawuje wiele innych funkcji w gremiach kolegialnych oraz organizacjach: w latach 1999–2002 był wiceprzewodniczącym Konferencji Rektorów Uczelni Artystycznych, od 2020 roku jest wiceprzewodniczącym Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, kieruje Kolegium Rektorów Szkół Wyższych Krakowa (od roku 2020). Przewodniczy ponadto Radzie Fundacji Panteon Narodowy (od 2020) oraz Kapitulie Nagrody Teatralnej im. Stanisława Wyspiańskiego, ponadto stał na czele lub był członkiem jury konkursów dramatopisarskich i teatralnych.

Był / jest też członkiem korespondentem Polskiej Akademii Umiejętności, członkiem Komitetu Nauk o Literaturze PAN (od 2007), członkiem Rady Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (lata 2011–2014), członkiem Rady Muzeum przy Zamku Królewskim na Wawelu – Państwowych Zbiorach Sztuki (od 2020), członkiem Rady ds. Planu dla Pracy i Rozwoju oraz Rady Strategii przy Prezydencie Miasta Krakowa od 2021 roku.

W odrębnym akapicie należy wspomnieć, że Jacek Popiel to twórca i dyrektor artystyczny Festiwalu „Dramaty Narodów”. Pierwsza edycja wydarzenia poświęcona była polskiemu dramatowi romantycznemu („Mickiewicz” – 2005), druga Stanisławowi Wyspiańskiemu (2007), trzecią zatytułowano „Słowacki 2009”. To wydarzenie bez precedensu na polskiej mapie teatralnej dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a zdarzenia i spektakle, powiązane z festiwalem, były szeroko komentowane w mediach.

W końcu należy napisać o Profesorze Jacku Popielu jako o osobie publicznej, która jako rektor uniwersytetu wyjątkowej rangi nie tylko w Polsce, lecz także na świecie zabierała i zabiera głos w debacie publicznej. Sam bowiem napisał: „W mojej wizji Uniwersytetu ma to być uczelnia otwarta na dyskusję na temat najtrudniejszych problemów współczesnego świata, prowadząca dialog ze społeczeństwem, dialog, w ramach którego argumenty oparte na wiedzy, badaniach naukowych, mądrości wynikającej ze znajomości historii powinny być przekazywane przez ludzi Uniwersytetu”. Potwierdzenie tych słów znajdują współcześni odbiorcy mediów tradycyjnych i cyfrowych. W przeglądarkach internetowych bez trudu znaleźć można wypowiedzi Jego Magnificencji Rektora UJ, który sam lub jako uczestnik dyskusji zabierał głos w ważnych sprawach bieżących, związanych z funkcjonowaniem, rolą uniwersytetu we współczesnej Polsce. Niełatwo obecnie – w dobie hałaśliwej

i agresywnej aktywności w przestrzeni społecznego komunikowania – zachować powściągliwość i akademicką wnikliwość, jednak Profesorowi Popielowi udawało się wychodzić obronną ręką z trudnych sytuacji dzięki kompetencjom koncyliacyjnym i dążeniu do zachowania rozsądku w publicznej debacie.

Wyróżnienia indywidualne i nagrody to zazwyczaj dodatkowy efekt wysokiej oceny kompetencji, zaangażowania oraz uznania wyników w pracy zawodowej. Profesor Jacek Popiel ma na swoim koncie dwie nagrody indywidualne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (roku 1991 oraz 2002), Srebrny Krzyż Zasługi (2002), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski („za wybitne osiągnięcia w pracy naukowo-badawczej i działalności dydaktycznej, za zasługi na rzecz rozwoju nauki” – 2012), Medal Komisji Edukacji Narodowej (1996) oraz Złoty Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2008) i wspomnianą już Prix Jean-Paul II Europe Chrétienne (2015).

Przedstawione wyżej fakty, składające się na wielowymiarowe dokonania z różnych obszarów działalności Profesora Jacka Popiela, bezdyskusyjnie przekonują, że to naukowiec wybitny, teatrolog i literaturoznawca o przebogatym dorobku naukowym, znakomity dydaktyk i wychowawca kolejnych pokoleń studentów, doskonały organizator życia akademickiego i teatralnego, któremu środowiska akademickie dwóch krakowskich uczelni powierzały najwyższe funkcje i który zainicjował wielkie przedsięwzięcia kulturalne oraz badawcze; to

także utalentowany twórca, doceniany przez różne gremia i organizacje, aktywny społecznik, będący wsparciem dla różnych organizacji i samorządu. Tym samym spełnia On z nad-
datkiem zwyczajowe wymagania stawiane kandydatom do tytułu doctora honoris causa. To osoba ciesząca się olbrzymim poważaniem, a autorytet Profesora Jacka Popiela wykracza daleko poza środowisko akademickie. Uniwersytet Jana Kochanowskiego będzie mógł się szczycić, mając Go w poczcie swych honorowych doktorów. Należy też sądzić, że Jego dewiza życiowa: „Najważniejsze zadania są ciągle przed tobą” pozwoli Mu wciąż rozwijać swoje dzieło na każdym z wymienionych pól, a może nawet otworzy przed Nim nowe pola, choćby miała być to ukryta pasja, czyli „praca w ogrodzie”.

Niniejszym w pełni popieram wniosek o nadanie tytułu doctora honoris causa Profesorowi Jackowi Popielowi przez Uniwersytet Jana Kochanowskiego, a propozycję tę uznaję za całkowicie uzasadnioną i przyjmuję z wdzięcznością.

Kielce, 23 października 2022 roku

prof. dr hab. Piotr Zbróg

Wydawnictwo
Uniwersytetu Jana Kochanowskiego

Kielce 2023

Uniwersytet
Jana Kochanowskiego
w Kielcach